

BUITEN

16^E JAARGANG N^O. 50.

ZATERDAG 16 DECEMBER 1922.

DE SLINGERBEEK BIJ WINTERSWIJK.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE SLINGERBEEK BIJ WINTERSWIJK, ILLUSTRATIE. BLZ. 589	
EURYALE, DE ONSTERFELIJKE, UIT HET ENGELSCHE	
VAN CARLTON DAWE (27)	590
ONTVANGEN BOEKEN	591
EEN GOEDE TIJDING VOOR ONZE ABONNÉ'S	591
HET KARAKTER VAN OUD-PRAAG, DOOR M. E.,	
GEÏLLUSTREERD	BLZ. 592—597
DE IEPENDOOD, DOOR HENRI POLAK	BLZ. 593
HET BLAUWE LINTJE, DOOR HENRI VAN DER HORST	595
SCHETSEN UIT ZUID-AFRIKA, DOOR HORSEMAN	596
DE WAARDE VAN DE WEERSPIEGELING, DOOR TINE	
COOL.	597
HET KASTEEL TERWORM, DOOR J. VAN DE VENNE,	
GEÏLLUSTREERD	BLZ. 598—599
DRIE BALLADEN, UIT HET ENGELSCHE VAN LAFCADIO	
HEARN (7).	BLZ. 599
SLOWAKIJSCH KLEEDERDRACHT, ILLUSTRATIE	600
BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.	

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

EURYALE, DE ONSTERFELIJKE.

EEN ROMAN VAN HET HEDEN EN VERLEDEN.

Uit het Engelsch van CARLTON DAWE.

27)

(Geautoriseerde vertaling).

„HET spijt mij, maar ze is op 't oogenblik niet thuis. Kan ik u misschien met iets van dienst zijn?” De man keek hem scherp aan met een paar doordringende oogen. „Mijn naam is Grange,” zei Robert met een vriendelijken glimlach. „Miss Argos logeert hier, tot mijn oom uit het buitenland terug komt”. „Nog aarzelde de man. „Wilt u misschien even binnen komen?” „Ja, dank u, dat zou wel kunnen”. „Robert ging hem voor naar de woonkamer en bood hem een stoel aan. De man ging zitten. „En nu, mijnheer. . . .” „Harwood, mijnheer”. „En nu, mijnheer Harwood, ben ik tot uw dienst”. „De man haalde een portefeuille uit zijn zak, nam er een kaartje uit en overhandigde dit Grange. Deze las: „George Harwood, Inspecteur der Recherche, New Scotland Yard”. „Van de politie?” „Ja mijnheer”. „En. . . .?” „Robert glimlachte, ofschoon hij zich innerlijk niet rustig voelde. „Niets van beteekenis, Mr. Grange; ik kwam alleen maar enkele inlichtingen vragen”. „Als ik u van dienst kan zijn”. „O ja. Eigenlijk had ik graag Miss Argos gesproken. Maar misschien kunt u me ook wel op den weg helpen”. „Met alle genoegen”. „Dat betwijfel ik niet. Hebt u een zekeren Paul Zelmis gekend?” „Paul Zelmis?” „Een handelaar in Oostersche artikelen”. „Ik heb iemand van dien naam eenigen tijd geleden ontmoet, op een boot in de haven. Hij kwam uit Griekenland”. „Dat is hij. Wanneer hebt u hem het laatste ontmoet?” „Van dien dag tot nu toe, heb ik den man nooit gezien”. „Dan weet u zeker nog niet, dat hij dood is”. „Dood!” „Dood gevonden op zijn kantoor. Vanavond staat een verslag van den lijkschouwer in de krant”.

„Ik heb 't nog niet gelezen”. „De man haalde een krant uit zijn zak, vouwde ze netjes open en wees een artikeltje aan. Grange las het vlug. „Hij schijnt aan hartverlamming te zijn gestorven”. „Schijnt”, zei de man. „Ik begriep u niet”. „Er zijn omstandigheden bij, die het misschien noodig zullen maken dat het gerecht zich met de zaak bemoeit”. „Zoo. En in welk opzicht denkt ge, dat Miss Argos u daarbij van dienst kan zijn?” Weer voelde hij die vreemde beklemming. „Als u liever niet wilt, behoeft u mij niet te antwoorden”. „Het is heelemaal niet noodig er een geheim van te maken”. „Het is heelemaal niet noodig er een geheim van te maken,” antwoordde Mr. Harwood. „Wij hebben vernomen, dat Miss Argos den overledene bezocht heeft op den dag van zijn dood”. „Best mogelijk. Er is mij niets van bekend. Weet u 't zeker?” „Zijn bediende, Ibrahim, heeft het verklaard; hij was het, die den volgenden dag het lijk vond”. „Miss Argos kan ieder oogenblik thuis komen. Ik weet zeker, dat zij u met genoegen iedere gewenschte inlichting zal verschaffen. Wilt u rooken?” „Toen de beide mannen rustig rookten onder het genot van een glas whisky-soda, zei Robert: „U sprak van eigenaardige omstandigheden, bij dit sterfgeval?” „Zeer eigenaardig, mijnheer. De dokter die den lijkschouw deed, verklaarde dat hij versted stond van den toestand waarin het lijk verkeerde”. „Volgens de krant luidde het oordeel: een natuurlijke dood gestorven”. „O ja. Maar het lichaam was buitengewoon stijf — als steen. Hij en zijn collega herinnerden zich maar twee dergelijke gevallen”. „En dat waren?” „Een ervan was het geval van Mr. Chandos van het Burlington-theater. Ook hij stierf plotseling een natuurlijke dood, maar zijn lijk vertoonde dezelfde symptomen. Het andere was dat van een man, Bolton genaamd — Joseph Bolton — die dood gevonden werd in zijn kamer in een huis in Charlotte Street. In beide gevallen was dezelfde verstijving en ook hier was ze ongewoon”. „Inderdaad, heel curieus. Maar wat concludeert ge daaruit?” „Zegt u 't maar,” zei de man. „Het kan een nieuw soort ziekte zijn, het kan alles zijn”. „Vergift zelfs?” „Geen spoor van te vinden, ook niet van geweld. Een kleine verkleuring op de linker borst, die veroorzaakt kan zijn door den val”. „Niet veel spoor om te vervolgen?” „Neen, mijnheer. Het eenige zonderlinge daarbij is, dat Miss Argos alle drie menschen schijnt gekend te hebben”. „Ik heb ze ook gekend. Gij herinnert u misschien, dat een leerlinge van Miss Argos in het Burlington-theater heeft gedanst?” „Zeer zeker”. „Bolton was daar bediende”. „Ja”. „En dat verklaart de kennismaking?” „Wel zeker”. „Zelmis is in dezelfde boot uit Griekenland gekomen als Miss Argos”. „Allemaal heel eenvoudig, mijnheer. Daar Miss Argos een der laatsten, misschien wel de laatste persoon was, die Zelmis levend gezien heeft, dacht ik, dat zij misschien eenig licht op de zaak zou kunnen werpen. Niet, dat er iets geheimzinnigs aan is. Iedereen weet wat voor leven Chandos geleid heeft; en dan verwonderen de menschen zich nog als ze hooren, dat zoo iemand een beroerte heeft gekregen. Wat mij in zulke gevallen verbaast, is, dat 't niet al veel eerder gebeurd is”. „Robert was 't met hem eens. Toch was 't niet weinig verwonderlijk, dat die drie menschen zoo plotseling gestorven waren, schijnbaar op dezelfde manier, en dat ze na hun dood dezelfde symptomen vertoonden. Wat beteekende die buitengewone verstijving, die de doktoren zoo verbaasde? En op de een of andere wijze die hij niet kon doorgronden, was zij er min of meer bij betrokken. Hij voelde dat Mr. Harwood hem scherp aankeek, en bood hem nogmaals een sigaret aan. Ook wees hij op de flesch, maar dit werd aarzelend geweigerd. Juist op dat oogenblik kwam Euryale plotseling binnen, nog in wandelcostuum, zooals zij thuis was gekomen. „Dit is Miss Argos”, zei Grange. „Mr. Harwood maakt een beleefde buiging en zag toen naar haar; en het scheen, dat hij geen oog meer van haar kon afwenden. Zij trad op hem toe en reikte hem de hand met een glimlach op de lippen en schitterende oogen. Het was alsof een welriekende geur van haar uitging. Nog nooit had Grange haar zoo minzaam en vriendelijk gezien. De inspecteur was er blijkbaar door verbluft. Men wist niet of hij meer verbaasd dan bewonderend keek. „Mr. Harwood”, hierbij wees hij op dezen nog steeds wel, de politie”. „En. . . .” „Het is ter zake van Mr. Paul Zelmis”, zei de inspecteur, die het noodig vond zelf de zaak in te leiden. „Mr. Paul Zelmis. Ik heb hem heel goed gekend”. „Hij is dood gevonden, Miss Argos.” „Zelmis dood! En dat zoo plotseling?” „Zeker. Ik kwam vragen

of gij misschien eenig licht zoudt kunnen werpen over deze zaak." "Ik weet 't niet." "Mag ik vragen wanneer u hem het laatst gezien hebt?" "Laat eens kijken. Drie dagen geleden." "Dat zou dus Woensdag zijn geweest?" "Juist, Woensdag. Ik heb koffie bij hem gedronken, zooals ik zoo vaak deed. Hij sprak de taal van het oude Griekenland, mijn vaderland." "En u bent weggegaan?" "Waarschijnlijk om ongeveer vijf uur." "En hoe zag hij er toen uit?" "Ik vond, dat hij er nog nooit zoo goed had uitgezien." "Zoo, zoo," mompelde hij en „wel, wel” en zoo meer. Het scheen, dat hij niet anders kon doen, dan kijken in de schitterende oogen en naar het fraaie gevormde gelaat. Hij deed werktuigelijk de gewone vragen, maar ze leken hem op dat oogenblik dwaas en onbeteekenend. Toen greep hij naar zijn hoed en ging weg. Robert liet hem uit. "Verduiveld!" zei hij. "U bedoelt?" zei Robert. "Wat een vrouw!" Hij liep het pad af als in een droom. Robert ging terug. "Zelmis is dood", zei hij, haar scherp aankijkend, alsof zij er meer van kon vertellen. "Beste Bobbie, wat gaat ons dat aan? We hielden niet van hem." "En toch blijkt uit je eigen woorden, dat hij een vriend van je was." "Ik mag zoo iets doen," zei ze; „hij kon mij geen kwaad doen." "Daar ben ik niet zoo zeker van." Zij legde de handen op zijn schouders en bracht haar gezicht dicht bij het zijne. "Maar je moet er zeker van zijn, anders is je liefde niet volkomen. Niemand anders dan jij kan mij kwaad doen." "Euryale!" "Ik weet het", sprak zij met een stem vol teederheid. "Ik zou liever sterven," zei hij. "Maar je begrijpt me niet. Ben ik dan zoo een groot raadsel?" "Je bent mijn schoone geliefde en dus het diepste geheimenis. Als je was als andere vrouwen, misschien... Maar dan zou jij jij niet zijn. En omdat je bent zooals je bent, houd ik zoo innig veel van je. En toch, hoe dicht je ook bij me bent, is het mij soms alsof je op een onmetelijken afstand van mij bent; als een ster, die buiten mijn bereik is. En ik wil je dicht bij mij hebben; een werkelijk bestaand wezen, dat ik kan vasthouden, en dat ik het mijne kan noemen. Steeds scheidt ons die gedachte en maakt mij onrustig. Zoo is de man nu eenmaal: hij wil aanbidden en beschermen, beminnen en bewaken, smeeken en beheerschen." "Aanbid en bescherm mij, bemin mij en je zult me beheerschen. Maar als het nu eens andersom was, geliefde, als je de kans werd geboden onsterfelijk in plaats van sterfelijk te zijn?" "Dat ben ik toch", zei hij, „volgens ons geloof." "Jawel, na den dood wordt je onsterfelijkheid beloofd. Maar zonder sterven?" "Waarom zouden we over onmogelijke dingen denken? De wijsgeeren hebben door alle eeuwen heen hierover gepeinsd en zijn peinzende gestorven." "Maar als het je nu werd aangeboden, zou je het dan niet aannemen?" "Nee!" zei hij vastbesloten. Haar voorhoofd betrok. "Waarom niet?" vroeg zij. "Hoe zou ik kunnen leven, als jij was heengegaan? Wat zou het leven voor mij betekenen, als jij er niet was om mij te zegenen en gelukkig te maken? Denk eens aan de eeuwen van eenzaamheid en ongestild verlangen naar het geluid van je stem, de aanraking van je hand, al je schoonheid en pracht. Ik zou de wereld en het leven haten, mijn lot vloeken en God bidden mij te laten sterven." Zij sloeg haar armen om hem heen en drukte haar lippen op de zijne. "Hoezeer bemin ik je om die woorden," fluisterde zij. „Mijn hart verblijdt zich er in, mijn ziel krijgt er nieuw leven door, het verdrijft de nevelen en toont de zon, die daarachter schijnt. Met zulk een steun zullen mijn voeten niet wankelen, en ik zal de duisternis niet vreezen, noch de eindeloze jaren van koude. Maar beminend en bemind, steeds levend in den gulden lentetijd der jeugd; ik altijd mooi en jij altijd schoon als tweelingsterren in eeuwigheid." "Hoe wonderbaar ben je, Euryale, hoe alles-overtreffend, hoe oneindig! Soms vraag ik mijzelf af of je wel heelemaal vrouw bent!" "Zou je minder van mij houden als ik minder vrouw was?" "Hoe je ook zou zijn, ik zou je niet meer of minder kunnen beminnen; maar ik zou niet willen dat je meer was dan je bent, want dan zou je heerlijkheid mij verpletteren." "Denk dan eens hoe 't zou zijn als wij beiden als tweelingsterren door de eeuwigheid zouden gaan. Geen pijn, geen scheiding, geen sluiten der oogen in vergetelheid; geen der menschenlijke zwakheden; de jeugd steeds in onze oogen en op onze lippen. En ik zou mooie liederen zingen en je inwijden in de mysteriën van het heelal en je vast aan mij sluiten tot jij en ik één ondeelbaar en onsterfelijk wezen waren. Wat kan het sterfelijk leven bieden, dat

daarmee te vergelijken is?" "Ik weet 't niet. En toch ben ik zoo geheel sterveling, dat ik bevreesd ben voor de onsterfelijkheid. Bovendien, mettertijd zullen wij onsterfelijk worden. Door de verschrikkingen van den dood bereiken wij het leven, uit de koude van den winter de hitte van den zomer, uit de duisternis het licht." "En als dit eens niet zoo is en wij wederkeeren tot stof?" "Dan zullen wij geleefd en bemind hebben en zelfs het graf kan ons dat niet meer ontnemen. Maar ik denk, dat wij weer zullen leven en dat ergens, hoe dan ook, onze liefde zal opbloeien. Want zoo als onze stoffelijke lichamen na den dood samen zullen komen, zoo zullen ook onze geesten één en ondeelbaar zijn." "Waartoe zou men naar onsterfelijkheid verlangen, als men dit alles heeft?" vroeg zij meer zichzelf dan hem. "Sterfelijkheid met jou, Euryale, is alles wat ik verlang. O, mijn liefste, wanneer wil je met me trouwen, wanneer zal je steeds bij mij zijn?" "Ben ik niet steeds bij je? Ben ik niet bij je geweest door vele eeuwen heen; zal ik niet bij je zijn als de tijd zelf zal ophouden te zijn? De tijd dient om het sterfelijke af te meten, maar de liefde is onsterfelijk. Denk je, dat ik je eerst nu heb leeren kennen? Gedurende lange, duistere eeuwen heb ik er naar gehunkerd het zonlicht weer te zien in je oogen, jouw mond te voelen op den mijnen, te rusten in de koesterende bescherming van je armen. Daarom behoor ik jou geheel en ten volle, zonder andere wensch of gedachte." "Waarom moeten we dan nog wachten?" "Kon je maar leeren begrijpen." "Wat moet ik begrijpen? Welke hinderpaal kan er voor ons huwelijk zijn?" "In de liefde is vertrouwen", sprak zij. "Twijfel je aan een van beide?" "Nee, ik weet, dat je mij bemint. Je hart is voor mij doorschijnend als een bergstroom, even snel en sterk, en ik drink er uit met dorstige, droge lippen. Heb nog korten tijd geduld en alles zal komen zooals je dat wenscht." (*Wordt vervolgd.*)

Ontvangen boeken.

Van de firma W. J. Thieme & Cie te Zutphen ontvingen wij „Keienboek, Inleiding bij de studie onzer zwerfstenen", door P. van der Lijn, adjunct-directeur aan het Rijksopvoedingsgesticht te Amersfoort. — „1iere in Schönen Bildern" is een deeltje van Karl Robert Langewiesche's bekende uitgave „Die blauen Bücher", dat wij ontvingen door bemiddeling van „de Waelburgh" te Blaricum.

Een goede tijding voor onze abonné's

BELANGRIJKE PRIJSVERLAGING.

Er was een tijd — en ach! wat is er in die weinige jaren, want 't is nog geen zes jaar geleden, veel gebeurd! — dat men zich voor een geheel anderen prijs op „Buiten" kon abonneren als later gevraagd moest worden. Maar in 1916 bleek 't niet langer mogelijk den ouden prijs te handhaven: in 1918 moest hij wederom verhoogd worden, en vervolgens nóg eens in 1919. In den aanvang van 1920 ten slotte zagen de uitgevers zich gedwongen nogmaals den prijs van het blad te verhoogen; de aanzienlijke vermeerdering der drukkosten noodzaakte daartoe. Laat ons nu verklappen, dat hoewel die verhoogen steeds in verhouding beneden de kosten-vermeerdering bleven, redactie en uitgever toen hun hart hebben vastgehouden, vreezende dat de abonné's „Buiten" in den steek zouden laten in de ook voor hen zoo moeilijke tijden. Maar — die vrees werd beschaamd: de zeer groote meerderheid der abonné's bleef „Buiten" trouw, een verheugend bewijs hoezeer zij ons blad op prijs stelden! De uitgevers hebben zich dan ook verplicht gevoeld, zoo spoedig en zoo belangrijk mogelijk den abonnementsprijs te verlagen. Thans is dit mogelijk geworden, en werd besloten, *den prijs terug te brengen van f 17.50 op f 12.50* (franco per post f 14; buitenland en koloniën f 21; zeepost f 16.50). Tot deze zóó aanzienlijke verlaging werd echter besloten in het vertrouwen, dat zich bij de schare oude getrouwen een groot getal nieuwe abonné's zal aansluiten, want vermoedelijk zal het alleen dan mogelijk blijven dezen lagen prijs te handhaven. Een verzoek aan hen, die „Buiten" in zulke moeilijke tijden trouw bleven, om hun abonnement thans voort te zetten, is zeker geheel overbodig. Maar wel willen wij tot hen het verzoek richten, hun vrienden en kennissen op te wekken zich op ons blad te abonneren, zoodat niet alleen de lage prijs kan gehandhaafd blijven, maar bovendien „Buiten" meer nog dan te voren, wekelijks in tal van gezinnen schoonheid brengt.

HET KARAKTER VAN OUD-PRAAG.
LANGS DE MOLDAU. LINKS DE DOM, RECHTS DE HRADSJIN.

HET KARAKTER VAN OUD-PRAAG.

PRAAG — de naam alleen werkt reeds als een tooverklank en roept bij allen, die op een of andere wijze heugenis hebben aan deze stad, een visioen van schoonheid en van historische grootheid voor het geestesoog! Hier heeft in het tijdperk der middeleeuwen Johannes Hus met den strijd tegen de kerk van Rome ook den nationalen kamp van Tsjechen tegen Duitschers doen ontbranden, hier heeft aan de zijde van keizer Rudolf II, den gekroonde sterrenwicheelaar, de beroemde astronoom Tycho de Brahe gewerwicheeld, en hier zag nog de 17e eeuw de gestalte van den hooggeleerden rabbijn Löw, van wien de sage gaat, dat hij het leem, door zijn hand gekneed, den „Golem”, het leven heeft ingeblazen. Maar niet slechts de betoovering van het bovenzinnelijke omhuift de herinnering aan Praag. Men denkt ook aan de rijkdommen, waarmee de natuur de stad begiftigd heeft: aan den ruischenden Moldau-stroom, aan den breeduit liggenden Hradsjin-berg en aan de onbegrensde vruchtbare vlakke aan zijn voet. Men denkt aan de fiere en rijke bouwkunst, die zich in grootsche pracht ontvouwt, aan gothische kerken, aan barokke paleizen, en aan de Jodenbuurt, die tusschen een eerbiedwaardige synagoge en een overouden godsakker over haar eigen verleden in droomen verzonken schijnt. En men denkt aan de uren, waarop de zon, de gloeiende zomerzon, dit alles met goudgefonkel overgoot, en het van schoonheid dronken oog een onvergetelijk stadsbeeld voortoverde. ☒ Het is niet mogelijk dit stadsbeeld met een paar woorden te schilderen. Maar wél kan men in beknopte omlijsting zijn hoofdkaraktertrek schetsen. Want dit karakter is niet vaag vervloeiend, het is scherp omlijnd en plastisch begrensd. Wel is waar heeft de nieuwe tijd ook hier alle krachten ingespannen om het historische organisme te vernietigen of ten minste af te brokkelen. Maar het heeft bewezen sterker te zijn dan de moderne geest. Zijn grondslagen werden niet aan-

getast en zoo is het verledene nog duidelijk te herkennen. ☒ Men staat op den Ring, in het hartje der „Altstadt”. Geschiedkundige herinneringen van meedoogenlooze wreedheid zijn aan deze plaats verbonden; hier hebben reeds de vorsten uit het oudste Boheemsche Koningshuis, de Premysliden, het schavot opgericht voor de terechtstelling hunner weerbarstige onderdanen, hier werd 21 Juni 1621 aan 27, voor het grootste gedeelte uit den adel bestaande, aanvoorders van het grootste oproer het doodvonnis voltrokken, en hier hebben in 1632 na den slag bij Lützen, op bevel van Wallenstein, elf officieren hun ontrouw aan het vaandel met den dood moeten boeten. Maar ook van schouwspelen van minder oorlogszuchtig karakter was het plein getuige. Reeds tijdens de middeleeuwen hadden hier tournooien en huldgingen der nieuwe Heerschers plaats, waarop dan in latere eeuwen andere festijnen in grooten stijl volgden. Hier was van oudsher het middelpunt van het leven der poorters. En uit dien hoofde munt ook dit plein boven alle andere uit door karaktervolle, van kunststandpunt uit beschouwd, belangrijke bouwwerken. Het oude raadhuis heeft zich wel is waar een gron-nog in de sierlijke vormen der laat-gothische bouwwijzedekapel met den erker, de forsche kerktoren met het tentdak en het geheele zuidpand met het fijne portaal en de raadzaal. De kapel draagt den datum 4 Augustus 1381. Onder aan den toren is tusschen twee gebeeldhouwde wapens in kleuren het bijzonder kunstvolle uurwerk van meester Hanusch uit het jaar 1490 aangebracht, dat de uren des etmaals aangeeft, zoo ook de dagen en maanden, de kwartieren der maan en den loop der sterren; het laat de „Apostels” met bewegelijke ledematen voorbijtrekken, een haan kijkt hen kraaiend geldzak zonder mededogen medeslept. ☒ Tegenover dit

voornaamste gebouw der burgers verheft zich niet minder slank en sierlijk, op den grond der „Altstadt“, het kerkelijke hoofdbouwwerk. En wel de Teinkerk, een stichting van Duitsche kooplieden uit het jaar 1407. Toentertijd waren zij nog de kern der vrije burgerij; de elkander opvolgende koningshuizen schonken hun bijzondere privilegiën, totdat Wenzel IV in vereeniging met Hus den weg der Tsjechische politiek insloeg, en daardoor bewerkte, dat de Duitsche studenten in 1409 Praag verlieten. Vóór de kerk staat de Teinschool, een nuchter gebouw met breed gevormde Gothische arcaden in de verdieping gelijkstraats, en twee gevelmuren met vooruitspringende blinde bogen. Daarboven is het front der kerk zichtbaar. De driehoek boven het groote midderraam zendt fijne fialen opwaarts, en elk der beide torens aan de westzijde zijn in twee verdiepingen omgeven door acht zijtorentjes, die het uiterlijk der pyramide van den hoofdhelm haast onmerkbaar wijzigen. Daardoor ontstaat boven een scherp toegespitst silhouet, in rijke geledingen. Maar de kolossale onderbouw met zijn massief muurwerk en de oude baksteenkleur verleent het geheel toch weer op schilderachtige wijze eenheid. ☞ Nog voor eenige jaren bood de Altstadter Ring ondanks den overloed en de fijnheid zijner afzonderlijke vormen, toch nog een onvergetelijk stadbeeld van organische en rhythmische afgeslotenheid, waarbij het rococo-paleis van vorst Kinsky en de oude burgerhuizen aan het plein, een zuil op het zuidelijke gedeelte daarvan, en een fonteinbassin van roodmarmor in de buurt van het Raadhuis, den toon aangaven. Sindsdien heeft men in de noordelijke zijde door een breede straat, de Niklasstrasse, een bres gemaakt, en daardoor den schoonen samenhang verstoord. Een nog veel onaangenamer indruk echter maakt de oprichting van een standbeeld voor Johannes Hus, midden op het plein. Mag ook dit monument op zich zelf beschouwd goed of slecht zijn, op de plaats, waar het nu eenmaal staat, past het niet; door zijn enorm omvang, zijn vervloeiende vormen en den toon van het matte brons is het als een klap in het gezicht tegen de eenheid van de oude ruimte-vorm. Maar zelfs dit brutale paradestuk heeft het karakter van het marktplein niet geheel kunnen bederven: nog tot op den huidigen dag spreekt het door zijn overblijfselen aanschouwelijk, en dient het als een wegwijzer naar de oude Praagsche poorterhoogheid. ☞ De bovengenoemde Niklasstrasse voert in rechte lijn naar de Jodenbuurt. In de onmiddellijke nabijheid van de stadswijk der vrije burgers die der onvrijen, welke, een tijdlang geduld, dan weer weggejaagd, steeds zonder recht en vaderland waren. Hun woonoord weerspiegelt de geschiedenis van hun veelvuldig lijden. Wel is waar heeft juist hier de hand van den modernen stadsarchitect werkelijk verstorend gewoed, en heeft hij het middeleeuwsche met de kromloopende steegjes, de op goed geluk dooreengeworpen hoop der nooddruffige lage huisjes door karakterlooze gebouwen, zooals ze overal elders te zien zijn, vervangen. De brug naar de middeleeuwen is afgebroken, maar nog staan als haar pijlers het Joodsche raadhuis, de tempel en het kerkhof. Het eenvoudige raadsgebouw heeft een toren, welks bouw de keizer uit bijzondere genade vergund had als dank voor de uitstekende diensten, die de Joden in den oorlog tegen de Zweden, in 1648, bewezen hadden; de toren bezit een uurwerk met Hebreeuwsche cijfers, de wijzers gaan van rechts naar links evenals de schriftteekenen in de Hebreeuwsche boeken. De tempel en het kerkhof behooren tot de oudste en beroemdste monumenten in hun soort. De tempel, de zogenaamde „Altneuschule“, waarschijnlijk reeds 1260—1270 gebouwd, evenwel met dakstoel uit een later tijdperk, heeft boven het portaal een tympaan uit de 14e eeuw, met de voorstelling van een uit twaalf wortels opschietenden wijnstok, het symbool van het volk Israëls en van zijne twaalf stammen. Een paar treden leiden naar beneden, naar het binnenste van het uit twee schepen bestaande, romaansch-gothische bouwwerk; twee achthoekige pijlers schragen de zoldering, aan het gewelf hangt het Joodsche vaandel uit den Zweedschen oorlog. Een ijzingwekkend-beklemmend en tegelijk eerbiedwaardig effect maakt deze kelderruimte. Niet minder eerbiedwaardig en geheimzinnig, doch verlevendigd door het spel der liefelijke zon, lijkt ons de puinhoop op het oude Jodenkerkhof. Een buitengewoon schilderachtig schouwspel! De grafzerken zijn gescheurd of ten deele in de aarde gezonken, maar ook om de weinige, die nog recht overeind staan, woekert gras en onkruid. De opschriften zijn meestal verweerd, maar men heeft toch nog 3000 kunnen ontcijferen en afschrijven. De

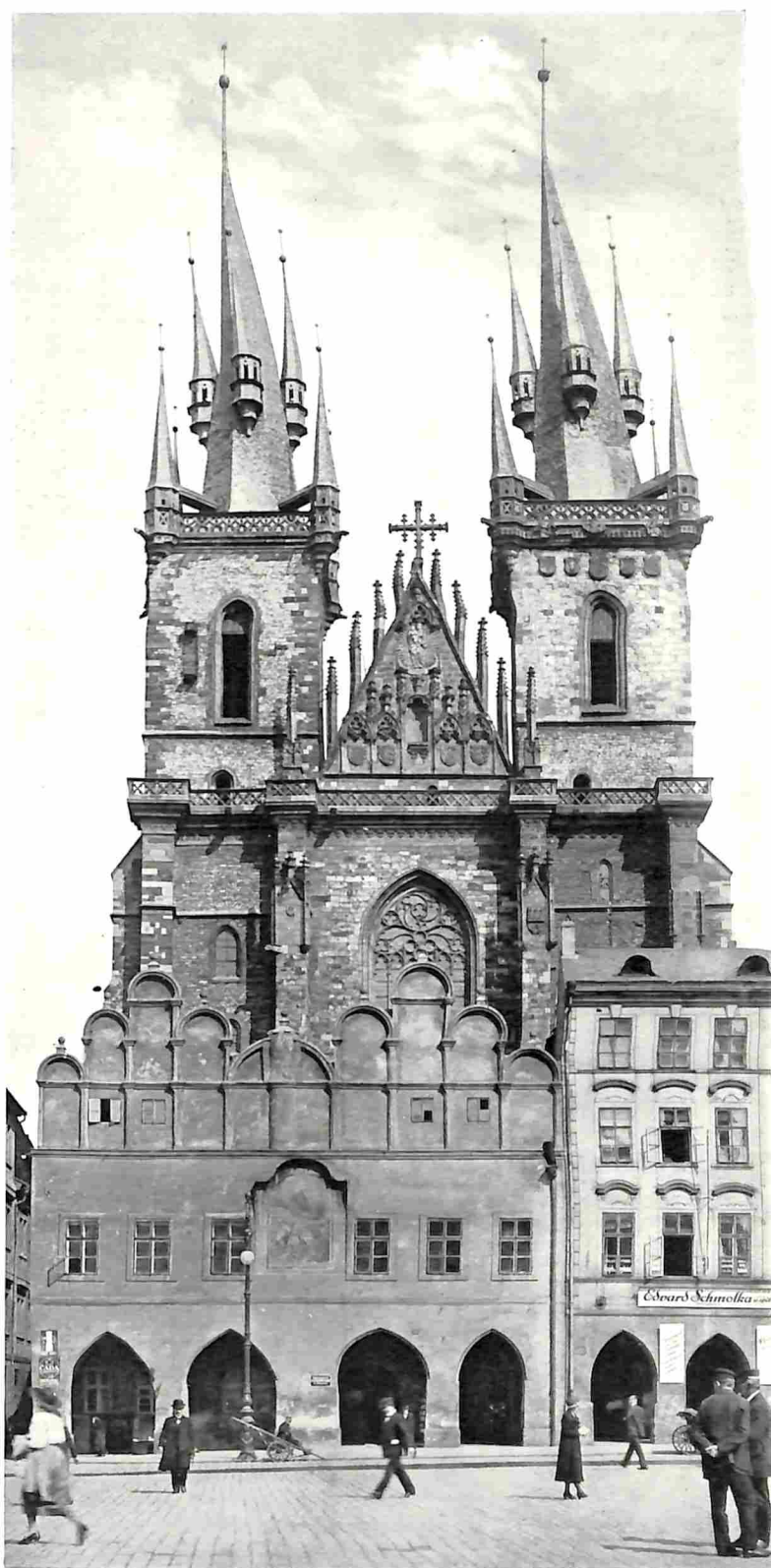
jongste zerk is meer dan 1300 jaren oud. Want de eerste vestiging der Joden in Praag gaat ver terug: reeds ten tijde van Ottokar II, dus omstreeks het midden van de 13e eeuw, bezaten zij een eigen, met poorten gesloten wijk, den „Jodentuin“, en eerst in 1849 werd het hun vergund buiten deze muren hun woning op te slaan.

(Slot volgt).

M. E.

DE IEPENDOOD.

GEEN boom komt in ons land zoo veelvuldig voor als de iep. Langs de straten en grachten in de steden, langs wegen en dijken, in groepen op dorpspleinen, als trouwe wachters om de kerken staan de iepen. Geen boom is zoo goed bestand tegen het hachelijke leven in de stad, geen boom is statiger en monumentaler dan de iep. Men denke aan de Amsterdamsche grachten, aan de Oude Delft, aan onze groote wegen, aan den Brink te Laren; wat zouden zij zijn, wat zou de schoonheid van ons vlakke landschap wezen zonder de iepen? Men kan zich ons land, onze steden en dorpen, nauwelijks denken zonder deze fraaie boomen. ☞ Maar er bestaat groote vrees, dat wij er zóó aan zullen moeten denken.

HET KARAKTER VAN OUD-PRAAG.
DE TEINKERK.

Want eene geheimzinnige ziekte tast de iepen aan, heeft er reeds zeer vele gedood en bedreigt het geheele geslacht met ondergang. Zij trad voor het eerst in 1920 aan den dag, naar men zegt in het Noorden des lands. Sindsdien is zij bezig zich over het geheele land te verspreiden. ☒ Het ziektebeeld is aldus: in den top der boomen beginnen, midden in den zomer, de bladeren te verkleuren; weldra vallen deze af, zoodat een bos kale takken uitsteekt boven de nog groene benedenhelft van de kruin; na korten tijd wordt ook het nog aanwezige gebladerte ontkleurd; dan beginnen twijgen en scheuten te sterven; in vele gevallen werpt zich de iepenspintkever op den zieken boom en dan is deze zeker verloren; doch ook zonder dat zulks plaats heeft, is de dood meestal het gevolg. ☒ De ziekte tast alle soorten van iepen aan; zoo staat er in mijn tuin een fraai exemplaar van *Ulmus campestris* en een zeer mooie *U. Am. pend*; beide zijn ziek. De ouderdom van den boom doet ook niets ter zake; vijf-jarige krijgen het even goed te pakken als vijftig-jarige. Evenmin heeft de standplaats er iets mede te maken, want men vindt de slachtoffers zoo goed in de stad als op het land. ☒ Er wordt natuurlijk ijverig gezocht naar de oorzaak van de kwaal. ☒ Slaagt men er in, deze op te sporen, dan zal ook het geneesmiddel wel spoedig gevonden worden. Maar tot nog toe hebben de onderzoekingen geen resultaat gehad. De Plantenziektkundige Dienst doet onafgebroken zijn best en zelfstandige onderzoekers houden zich met de zaak ijverig bezig, doch alle moeite is tot heden vergeefs gebleken. ☒ In de *Nieuwe Rotterdamsche Courant*

werd niet lang geleden het volgende artikeltje aan deze ellendige geschiedenis gewijd: ☒ „Nadat het vorige jaar op verschillende plaatsen van ons land een opvallend groote sterfte onder de iepen was waargenomen, starfte, waarvan de oorzaak in het duister lag en die dan ook uiteenlopende deskundige verklaringen gevonden heeft, zijn er ook dit jaar in onze stad (Rotterdam) een aantal boomen van die soort dood gegaan.

☒ Bij navraag te bevoegder plaatse, werd ons medegedeeld, dat er niets tegen het voortwoekerende kwaad te doen is en dat deze ziekte beschouwd wordt als de ondergang van ons iepenras. Het is een ziekte die zich verspreid heeft over geheel Nederland en België en over een gedeelte van Duitschland. (Ook over Frankrijk. H. P.) De oorzaak moet volgens onzen zegsman gezocht worden in een zekere decadentie van het ras. Door de jaren heen zijn onze iepen niet uit zaad voortgeteeld, doch door middel van het z.g. „afleggen”, waarbij van één kweekstruik een aantal takken in den grond gelegd worden, die daar wortel schieten en zodoende nieuwe boompjes vormen. Door deze inteelt, waarbij van kruising met andere rassen dus geen sprake kon zijn, is het geslacht verzwakt. Voor twee of drie jaren heeft men deze fout te Oudenbosch ontdekt. De warme zomer van verleden jaar heeft het proces verhaast. Het zoeken naar een ziektehaard heeft, volgens onzen zegsman, geen nut, evenmin het radicale verbranden van al het geïnfecteerde iepenhout als door sommige kwekers wordt voorgestaan. We blijven sukkelen met een ziekelijk, verzwakt en erfelijk belast ras, dat zijn einde nabij is. ☒ Natuurlijk heeft het stadsbeeld er erg onder te lijden, doch door aanplanting van andere boomsoorten tracht men dit zooveel mogelijk te verhelpen. ☒ Nog werd ons medegedeeld, dat jaren geleden een soortgelijke epidemie onder de Italiaansche populieren heeft gewoed, veroorzaakt door dezelfde fout, het altijd maar van een ras stekken. Door tijdig zaad uit Hongarije te laten overkomen, heeft men toen een nieuw, sterk ras, kunnen kweken. ☒ De iep is een boom, die vele goede eigenschappen in zich vereenigt voor stadsaan-

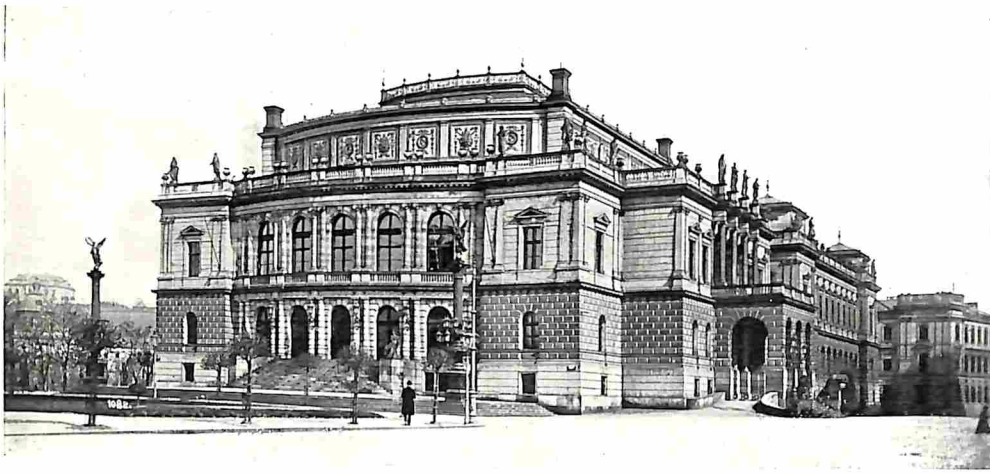
planting: o.a. dat hij snel groeit en dus in weinige jaren mooie lanen vormt. Thans plant men geen iepen meer aan, maar vangt ze door lijsterbes of meidoorn, wier bloesemtooi in het voorjaar echter al te veel geplunderd wordt, dan dat dit voor hun groei en bloei bevorderlijk zou kunnen zijn. In dit opzicht mag een deel van de stadsbevolking wel wat meer zelfbepaling toonen. ☒ Het wil mij voorkomen, dat de „zagsman” van den *Nieuwen Rotterdamer* het mis heeft. ☒ Van „kruising met andere rassen” kan bij den iep moeilijk sprake zijn. Met welk „ras” zou men een iep moeten kruisen? Het aantal iepen-soorten is niet groot en waar zij alle aangetast worden door de ziekte, zou kruising weinig baten. Bovendien zijn de vruchten der iepen (de zgn. „dubbeltjes”, die men in April onder de boomen vindt) bijna zonder uitzondering „loos”; het winnen van zaad zou dus uiterst moeilijk zijn. ☒ Doch de geheele redeneering van den „zagsman” is, naar mijne meening onjuist. Zij is toepasselijk op vruchtboomen, rozen enz. Bij deze zijn nieuwe soorten het resultaat van hybridisatie. De propagatie geschiedt door afleggen of stekken, gevolgd door z.g.n. veredeling, of door enting. Op den duur verzwakt de soort, er kunnen geen sterke nieuwe exemplaren verkregen worden en ten slotte sterft zij uit. ☒ Bij iepen is van iets dergelijks echter geen sprake. Er heeft geen hybridisatie plaats, er worden geen nieuwe soorten kunstmatig in het leven geroepen. Het verschijnsel, dat zich voordoet bij vruchtboomen en rozen, kan derhalve bezwaarlijk bij iepen optreden. ☒ Doch aangenomen, dat het wél zoo ware, dan zou toch de dood

niet plotseling en algemeen intreden. Dit geschiedt bij uitstervende vruchtboomen immers ook niet. Daar heeft een langzame achteruitgang, een voortdurend meer krachteloos worden plaats. Ware dit met de iepen het geval, dan zou er voor de in den *Nieuwen Rotterdamer* geuite meening iets te zeggen zijn. Maar het is niet zoo. Men heeft hier te doen met een plotseling optredend, algemeen verschijnsel, dat niet een langzame degeneratie, doch den plotseligen dood veroorzaakt van talloze exemplaren tegelijk. ☒ De verklaring van het rampspoedige gebeuren, door den „zagsman” van de genoemde courant gegeven, is dan ook niet te aanvaarden. ☒ De vraag mag trouwens gesteld worden, of deze „zagsman” wel goed op de hoogte is van de dingen, over welke hij schrijft. Zij dringt zich o.a. op na 's mans mededeeling, dat thans „voor stadsaanplanting” gebezigd wordt „lijsterbes of meidoorn”. Hij zegt er niet bij, waar dit geschiedt. Ik voor mij heb er niets van gemerkt. Het zal dan ook waarschijnlijk geen vak- of grachten in de stad aan te wenden. Deze zouden daar zeer een geringe hoogte, kunnen nimmer een monumentale werking hebben, en zijn volkomen ongeschikt voor het beschaduen van den weg. ☒ In de stad zal waarschijnlijk slechts één Utrecht heeft men dezen boom voor stadsbeplanting op vrij grootte schaal aangewend en ook te Amsterdam heeft men het, zij het in bescheidener mate, gedaan, en met goed gevolg. In den buitenland vindt men de plataan vrijwel in elke stad; men welke stad vol staat met prachtige exemplaren. Te Amsterdam accacia's (*Robinia pseud-acacia*). Het resultaat is echter niet ten wasdom. Het zou te probeeren zijn met den gewonen esch (*Fraxinus excelsior*), doch ook dáárvan kan men voor stadsbeplanting geen hooge verwachting koesteren. Misschien kan

HET KARAKTER VAN OUD-PRAAG. GEZICHT OP DE MOLDAU.

zaakt van talloze exemplaren tegelijk. ☒ De verklaring van het rampspoedige gebeuren, door den „zagsman” van de genoemde courant gegeven, is dan ook niet te aanvaarden. ☒ De vraag mag trouwens gesteld worden, of deze „zagsman” wel goed op de hoogte is van de dingen, over welke hij schrijft. Zij dringt zich o.a. op na 's mans mededeeling, dat thans „voor stadsaanplanting” gebezigd wordt „lijsterbes of meidoorn”. Hij zegt er niet bij, waar dit geschiedt. Ik voor mij heb er niets van gemerkt. Het zal dan ook waarschijnlijk geen vak- of grachten in de stad aan te wenden. Deze zouden daar zeer een geringe hoogte, kunnen nimmer een monumentale werking hebben, en zijn volkomen ongeschikt voor het beschaduen van den weg. ☒ In de stad zal waarschijnlijk slechts één Utrecht heeft men dezen boom voor stadsbeplanting op vrij grootte schaal aangewend en ook te Amsterdam heeft men het, zij het in bescheidener mate, gedaan, en met goed gevolg. In den buitenland vindt men de plataan vrijwel in elke stad; men welke stad vol staat met prachtige exemplaren. Te Amsterdam accacia's (*Robinia pseud-acacia*). Het resultaat is echter niet ten wasdom. Het zou te probeeren zijn met den gewonen esch (*Fraxinus excelsior*), doch ook dáárvan kan men voor stadsbeplanting geen hooge verwachting koesteren. Misschien kan

DE NATIONALE SCHOUWBURG TE PRAAG.

ook de vleugelnoot (*Pterocarya fraxinifolia*) in aanmerking komen; als ik mij niet bedrieg staat een rij van deze boomen op het Amstelveld te Amsterdam en zij zien er redelijk goed uit. ☼ Maar ik geloof, dat de iep, als hij verdwijnt, slechts vervangen zal kunnen worden door de plataan, voor zoo ver het de stadsbeplanting betreft. Voor de beplanting van dijken en landwegen, voor het aanleggen van lanen, staan andere boomen ter beschikking.

HENRI POLAK.

HET BLAUWE LINTJE.

HET blauwe lintje was het met koperen belletjes bezette halsbandje van Peter, de leuke, witte poes die aan twee zijden elastiekjes in de wieg hing. 't Was een vroolijke snuiter, die Peter. ☼ Als Letchen, onze baby, haar kleine mollige armpjes boven dek stak, en hem een speelsch klapje gaf, schommelde hij kwiek en gewillig en bel-rinkelend over het wit-zijden dekentje. ☼ Dojan hield in het begin niet van hem. De eerste maal, toen hij nog een heel klein hondje was, met een groote mond en een klein hartje, en hij voor een enkele keer eens rustig op een stoel zat, vlak bij de wieg, was hij danig geschrokken van die witte prop, die daar plots van tusschen de kanten foulant uit te voorschijn schoot. En lang nog bleef hij hem vijandig gezind. Als hij hem zag, lichtte hij vaak zijn bovenlip trillend op, zoodat zijn stevige tanden bloot lagen en een zacht-opkomend gebrom achter het witte befje op zijn dikbehaarde keel smoorde. ☼ Maar wij hielden van Peter. Peter had ons het eerst geopenbaard, dat er bewust leven en beweging kwam in Letchen's armpjes. En Peter stond eveneens in een goed blaadje bij het koninginnetje van de wieg zelf. Heel in d'r eentje kon ze met hem haar gemoedelijke vroolijkheid uitkraaien, en altijd even trouw wipte hij voor haar blauwe oogjes heen en weer. ☼ Daarom zag Dojan in, hoe dwaas hij was geweest kwaad te worden om den te voorschijnschietenden en weer terug-wiebelenden, eigenwijzen glas oog. En later werden Peter en hij dikke vrienden. Zooals hij zich verbreedde met de witte wollen poes, zoo verzoende Wies zich met hem. ☼ „Als jij een hond wilt hebben”, had Wies gezegd, „houd ik je natuurlijk niet tegen. Maar ik kan de zorg ervoor er niet bij nemen. Ik heb het heusch al meer dan druk. En ik verlang er trouwens niet naar, een Hagenbeck-directrice te worden, onze menagerie is al uitgebreid genoeg”. ☼ Nu.... een waakhond hadden we eigenlijk ook niet nodig. Ik had vijf ganzen en wie die kapitoel-redders kent, weet hoe groot de veiligheid is, die ze ons geven. Als een vreemde snoeshaan het erf opwandelt, rekken ze de lange halzen en gluren de oogen uit de schuinsgedraaide koppen nieuwsgierig en verontwaardigd naar den indringer. Als de ganzenkloek even haar eieren heeft verlaten en de vreemdeling komt maar even in haar buurt, dan stuift ze met een vervaarlijk vleugel-geklepper en — ondanks haar waggelgang — buitengewone vlugheid op hem af en pikt hem gevoelig, waar zij maar raken kan. Trotsch wandelt ze dan terug en wanneer ze met z'n vijven bij elkaar zijn om over het gebeurde te delibereeren, is het een geklepper en gesnater, alsof een dozijn kleine, nijldige hondjes een hevig kef-duel hield. Neen, dat we een waakhond nodig hadden, kon ik niet zeggen. ☼ En voor salonhond was het een te heerlijke kwajongen. Daarvoor was zijn debuut, toen hij de kinderwasch van de lijnen rukte en met Wies om het hardst

om het bezit van een lakentje vocht, ieder trekkend aan een punt, te ongelukkig. ☼ Maar hij kwam en bleef in ons midden om zijn groote originaliteit, zijn eerlijke, maar toch van alle sentimentaliteiten ontdane, trouw; omdat we wisten, dat hij voor ons vechten wou, wanneer dat noodig was, als een moedige kameraad; omdat hij hield van Wies en mij met de heerlijke, onstuimige liefde van zijn jeugdig hondenhart. Maar nu zaten we er toch mee. ☼ „Ja, jij hebt altijd een hond gewild”, zei Wies, „nu moet jij ook maar zorgen, dat je hem die dagen ergens onder brengt. Ik bemoei me er niet mee”. ☼ Wies is een dot, als ik haar niet tegenspreek. Maar als alle vrouwen heeft ze het land aan argumenten, logica en consequenties. En daarom debatteerde ik niet. Wat heel verstandig was, want 's avonds, zei ze al: ☼ „Nu, ik heb er thuis nog maar eens over gesproken en Dojan mag wel meekomen. Daar hadden ze trouwens al heelemaal op gerekend. Alsof het al niet erg genoeg is, dat ze al die dagen voor Letchen zorgen. Nu krijgen ze bovendien dien woelwater nog na te loopen. Jammer toch ook, dat we hem en die kleine schat niet mee kunnen nemen. 't Is hier zoo dicht bij”. ☼ „Kindje, laten we daar nu niet meer over praten. We waren het er toch al lang over eens, dat we met z'n beidjes zouden gaan. In de eerste plaats omdat we met die kleine prul te veel gebonden zouden zijn en er geen tijd over zou schieten, om onze botten eens heerlijk los te trappen. In de tweede plaats omdat we met haar in die vijf dagen niet drie verschillende leden van de familie kunnen bezoeken, zooals we nu van plan zijn, en dan ten laatste: je weet hoe klein-behuisd Jo in Driebergen is, nu zijn eigen gezin pas weer met een kleine peuter vermeerderd is, en hij zoo veel hulptroepen in huis heeft. We wonen hier buiten knus en heerlijk, maar we moeten er eens vrij en ongedwongen op uit; de klei moet eens van de schoenen af”. ☼ „Ja, maar vijf lange dagen....” probeerde Wies in haar aandoenlijke jongemoedertjes-angst nog tegen te strubbelen. ☼ „....Is nog

HET „ALTSTÄDTER” PLEIN MET HET RAADHUIS TE PRAAG.

maar amper-an genoeg voor ons uitgebreid programma. En dan — je moeder zal toch zeker even goed voor haar zorgen als wij zelf? Is ze niet dol op haar eerste kleinkind? Is ze niet nog voorzichtiger haast dan wij? ☞ Laten we niet sentimenteel zijn. We hebben al zoo lang naar dit uitstapje uitgezien. Ieder jaar is het om de een of andere reden uitgesteld, laten we nu door een kinderachtigheid ons reeds vastgesteld plan niet omvergoeien. ☞ We gaan dussampjes?" ☞ Dojan had een prachtig-verstandigen kijk op de dingen. Den heelen morgen had ik hem al vertrouwelijk toegesproken, en hem gevraagd, goed voor Letchen te zorgen. Al verstond hij me niet, hij voelde dat hem iets droevigs, maar onvermijdelijks ging gebeuren. Als ik bij hem stond en mijn hand op zijn schuin-opgeheven kop legde, opende hij niet als anders zijn bek, om met zachte tanden mijn hand te omklemmen, maar dan drukte hij zijn kop, niet begrijpend, maar vaag voelend wat komen zou, zacht tegen mij aan. ☞ Hij sprong niet onstuimig rond, toen we opstapten. ☞ De leeren riem, waaraan Grootvader hem vast hield, was zelfs niet gespannen. Hij keek niet naar Baby, die op Grootmoeder's arm ons nátuurde, hij lette schijnbaar niet op ons. En toen we, bij de laatste bocht van den weg, afstapten, zat hij nog steeds in dezelfde mistroostige houding te staren naar een onbepaald iets in de blauwe verte. ☞

Wies wuifde zoo lang, als ging ze met een Amundsen-expeditie mee. Ze zette niet direct een vrolijk uitgaans-gezicht, maar het was dan ook de eerste keer, dat ze onze kleine meid langer dan een paar uur alleen moest laten. ☞ „Ik hoop maar dat ze zoet is”, zei Wies na een kwartiertje trappen. En dat werd voor dien ganschen dag haar „Ceterumque censeo Carthaginem esse delendam”. ☞ Als ze niet bang was geweest, voor kinderachtig gehouden te worden, geloof ik, dat ze met een dertig-kilometer vaartje teruggepeddeld zou zijn, omdat het lieve groepje: Grootmoeder met onze kleine schat en Dojan aan den riem naast Grootvader, haar zoo onweersstaanbaar trok. ☞ Maar ik haakte mijn arm stevig door den haren, en zoo snelden we met een heerlijk gangetje op onze veerkrachtige bandjes door. ☞ „Jullie zijn er al vroeg”, zei Wies' broer, wien onze eerste visite gold. „Als je eerst wat gaat rusten, kunnen we vanmiddag zeilen”. ☞ Heerlijker kon het

al niet. Wies en ik zijn er dol op. Groter genot bestaat er voor ons niet. En met een opgewekt hart stapten we dan ook 's middags aan boord van de allergezelligste tjotter „Viking”. ☞ „Je zakken ruiken natuurlijk weer naar tabak”, merkte Wies al gauw op, „laten we eerst de chocolade maar op maken, anders bederf je die heelemaal”. ☞ Dus haalde ik mijn zakken leeg. En tegelijk kwamen ze te voorschijn: vier reepen en de verfrommelde kiekjes van ons kleintje. 'n Warm vreugdegevoel steeg in Wies op, toen ze daarmee eindelijk een aanleiding vond om honderd-uit over haar liefste bezit te keuvelen. ☞ Teer klotste het water tegen boeg en zwaarden. Af en toe scheerde een vogel dicht in onze buurt over het water of zagen we in de verte een visscher, die zijn netten ophaalde. Hoog stond de zon en goot een zee van goud over het wijde land en het lichtende water. En onderwijl klonk als het teer-gemurmel van een beekje het langzaam verslappend gebabbel van Wies. Gebabbel waaraan een zacht-opdringend verlangen een weemoedige tintje gaf ondanks haar opgewektheid. ☞ 's Avonds zaten we tot heel laat aan den waterkant. Eenvoudig en goed wierp de maan zilveren plekken op het rimpelig water; als fijne silhouetten stonden in de verte de boeren-

hoeven met elk een donker boschje er achter. ☞ Toen zei Wies, dat Letchen nu wel lekker slapen zou en kreeg ik een uitbrander, omdat ik schijnbaar maar heelemaal niet aan dat lieve kind dacht. Bijna schreiend verzekerde ze mij, dat ze nooit, nooit meer zonder haar kleine meid zou uitgaan, en daarmee pruilde ze zich in slaap. ☞ Ik was den anderen morgen vroeger op dan de anderen. Het ochtendkoeltje was goddelijk. Daarom maakte ik een fiksche wandeling. Bij mijn terugkomst was de familie juist op het punt met ontbijten te beginnen. ☞ Het opgewekte „Morgen pappie”, dat Wies me altijd toewenscht, als ze, als op een lief Graphic-plaatje, met de baby op haar arm, beneden komt, hoorde ik nu niet. Maar ik had een allervoortreffelijkste honger en daarom piekerde ik daar niet over. ☞ Wies, mijn anders zoo opgewekte vrouwtje, was ongekend stil. En ze was er dan ook niet voor te vinden, om, zooals afgesproken was, direct na het ontbijt op te breken en naar onze tweede halte te trappen. We bleven dus tot na de koffie. ☞ „Maar nu moeten we dan ook voortmaken”, spoorde ik aan. Ik haalde onze fietsen vast uit de schuur en met hartelijke zegenwensen namen we afscheid. Met m'n rug had ik naar den weg gestaan, zoodat ik niet zien kon, wat van dien kant naderde. ☞ En daar schoot plotseling iets tegen me aan,

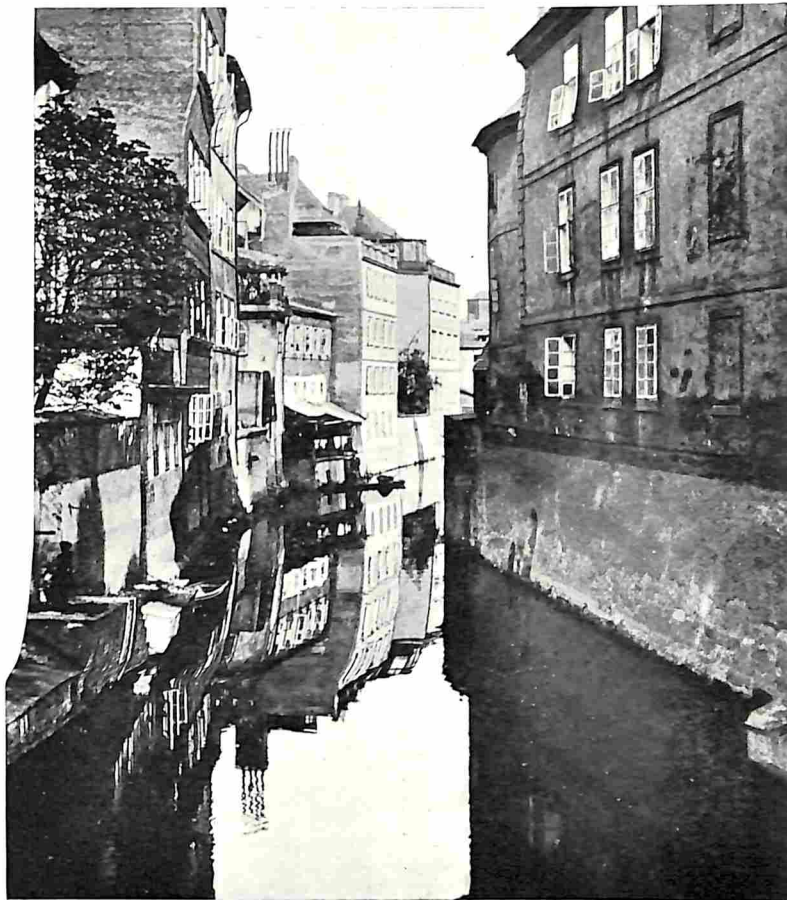
zoodat ik haast van de beenen rolde. 't Was onze Dojan, die eerlijke, trouwe kerel van een hond, die spontaan den weg was afgerend, dien wij waren afgepeddeld. Hij had niet geredeneerd of overlegd: hij had eens, twee maanden geleden, met mij dezen weg afgelegd, wij waren nu in dezelfde richting vertrokken, dus was hij bij de eerste gelegenheid de beste ons zonder aarzelen achterna gerend. Hij zag bijna grijs van het stof en was nat van inspanning. ☞ Toch was hij niet te houden. Even zat hij stil en sloeg met zijn staart een roffel in het gras, dan weer sprong hij als dol om ons heen. Wies was neergehurkt en nam zijn warme, lieve kop tusschen haar handen. ☞ „O, kijk eens, wat is dat?” riep ze plotseling. ☞ En ze haalde van zijn halsband het blauwe lintje van poes Peter, dat daar door de kleine garnalen-vingertjes van onze lieveling omheen gedraaid en tusschen gepeuterd was. ☞ We zagen, hoe het gegaan moest zijn: hoe zij met haar kleine rose handjes had gegraaid in zijn wol-

lige haar, hoe zij met Peter en hem had gerold in de ruime box, hoe Dojan geduldig en goed met zich had laten sollen en zich had laten sieren met Peter's belrinkelend colliertje. ☞ Bij Wies liepen de traantjes ongehinderd langs haar hooggekleurde wangen. ☞ Ze stond op. ☞ „Mannie”, zei ze, „ik ga...” ☞ „We gaan, meid. En we sturen naar Riek en naar Kees in Dribergen een telegrammetje, dat ons bezoek niet doorgaat. En dan gaan we het volgende jaar met z'n drietjes...” ☞ Dojan blafte luid en blij. ☞ En Wies zei tegen hem: ☞ „Met z'n viertjes, brave boy. Jij ook”.
HENRI VAN DER HORST.

Schetsen uit Zuid-Afrika.

VOORZOMER IN TRANSVAAL.

SWEET September is onze lentemaand. Het jaar gaat hier een anderen gang dan in Holland. Wel hebben wij den stillen winter met zijn klare zonnedagen en zijn nachtelijke vorst, volle drie maanden. En wij zouden hem niet graag missen of verkort zien. Maar de lente is ephemer. Zij verschijnt in wolken van stof als de noorderstormwind over de droge vlakten gaat jagen, dagen lang, en eindelijk van de vochtige streken in Midden-Afrika den regen

HET KARAKTER VAN OUD-PRAAG. GRACHTJE.

brengt. In een week is het wonder gebeurd. De zilverig dorre graslanden verkleuren in groen. De wilgen en popels verwazen tot vreemde gestalten, geraamten waarover een doorzichtig kleed hangt. En tusschen de groene dennenhagen stijgt overal omhoog de rose bloei van perskes en appelkozen. De rozentuin is niet bij te houden. Blaren en knoppen jagen om klaar te komen, want de zomer staat voor de deur. Voor de dwaze maagden is er geen kans. Wie slapende werd gevonden komt te laat voor het bruiloftsfeest. In een maand is het zomer. Wie droeg de eerste roos, was het de witte of de roode? Het is niet meer na te gaan, want allen torsen ware kruinen van bloemen. Zóó weelderig overbloeid staan zij in den morgendauw, dat zij de met rozen begroeide huisjes op Sindanglaja in het geheugen terugroepen. Alleen daar, in de eeuwige lente op Java's hooge bergen, heb ik een zoo rijken tooi gezien. Onze vijgen hebben ook hun eersten bloei doorleefd. Voor hen is dat altijd een gevaarlijk experiment. Vóór de blaren komen de dikke groene knopjes in het licht. Maar de geringste nachtvorst doet ze alle afvallen.

Dit jaar zijn we gelukkig geweest en zonder kwade verrassingen zullen we een goeden eersten oogst hebben. En de tweede oogst, een paar maanden later, is buiten gevaar. Het is interessant na te gaan hoe we aan dien tweeden oogst gekomen zijn. Vóór 1910 hadden we enkel de eerste bloemen, vrouwelijke bloemen, die uitgroeiden tot een vrucht zonder zaad. Zoo'n vijg is eigenlijk een bloesem, waarvan de sappige bloembodem geheel om de bloeiwijze is heengegroeid. Je kunt hem 't best vergelijken met een bloemhoofdje van een composiet, een paardebloem bijvoorbeeld, dat sappig opzwellt maar geheel gesloten blijft. Net als bij de paardebloem zitten een groot aantal kleine bloempjes naast elkaar op één bodem ingeplant. Het is aardig zoo'n klein vijgje door te snijden en onder 't microscoop te leggen. Dan zie je ze naast elkaar staan, de kleine kleurloze bloempjes, zoo waterhelder en doorschijnend dat je wel denken moet aan kinderkiemen in het moederlijf. Nu zijn er drie soorten vijgbloempjes: meel-draadbloemen, kortgestijlde en langgestijlde stamperbloemen. Door een kleine opening kruipt een wesp in de kortstijlige bloem en legt eieren in het vruchtbeginsel. De jonge wespen kruipen weer naar buiten en nemen wat stuifmeel mee van de intusschen gerijpte meel-draadbloempjes. Dit stuifmeel geraakt in een andere vijg op de langstijlige stampers, waaruit zich dan het zaad ontwikkelt. Het vruchtbeginsel van deze langstijlige bloemen kunnen de wespen niet bereiken, hun eieren komen enkel in de kortstijlige terecht. De bedoelde wesp nu is door onze regering ingevoerd en in 1910 zijn werk begonnen. Zonder bevruchting komen er ook wel vijgen, maar dan blijft de tweede oogst uit. De bevruchting prikkelt dus den boom tot verhoogde werkzaamheid. De groote ovaalstammige cactus, wiens blaren in stekels veranderd zijn, en die in Zuid-Europa heele wildernissen vormt, wordt hier Turksche vijg genoemd. In de lente springen honderden knoppen uit zijn bladranden. Maar pas de zomer ziet zijn mooie goudgele bloemen opengaan. Vroeger was hij niet meer dan een lastig onkruid. Maar sedert men in Amerika een doornlooze variëteit wist te kweken, veranderde dat. Nu kon men de vruchten gaan plukken zonder de handen vol te krijgen met duizend duivelsche prikharen. De smaak

was flauwzoet als verse vijgen, en kweekte al gauw een kring van liefhebbers. Men maakte er jam van, en at ze op alle mogelijke manieren toebeleid. De bladeren bleken goed voer voor de beesten, later maakte men er ook zeep van en een brandstof voor motoren. De Turksche Vijg is snel in de achting gestegen. Men vertelt elkaar hoe in Zuid-Europa het Cochenille-insect op zijn blaren wordt gekweekt. En men verwacht nog groote dingen van hem. De lente heeft ook de weinige lemoenboomen in ons dorp tot bloei gebracht. Straten ver ruikt men de zware jasmijnachtige geur. Onze winter is te koud om ons lekkere sinaasappels te bezorgen. Maar de citroenen zijn hier heerlijk. Zoo is dan onze lente snel voorbij gesuisd. Meer dan in Holland is zij hier de vrouw met de tooverstaf die alles opeens in groei en bloei zet. Dat het nog maar voorzomer is, geen volzomer, vertellen ons de flapvinken die nog altijd vliegen met een langen kalen staart. En de zware donderbui met hagelslag die periodiek om ons heen-trekken. Zomersche gasten als de witte reigerachtige koeluis-

vogels, stappen alweer statig naast de beesten in het veld om hun „offspring" op te pikken. De visschervogels staan een meter boven het water in de spruit te „bidden" in de lucht met den langen snavel naar beneden gericht. De kanarie zingt in de heg zijn heerlijk liedje, en de grootere geelvink laat zijn eigenaardige kloklonen hooren. En op het veld schieten de lelies overal op. Maar de mooiste zomergast is de avondbloem. Als het schemeren gaat, zie je opeens langs de paden van den tuin, op het grasveld, midden op den weg soms, de smetteloos witte gezichtjes alle naar het stervende licht gekeerd. Zoo plotseling merk je ze op, dat je denkt aan versch gevallen sneeuwvlokken. Vierbladige bloemen ter grootte van een rijksdaalder, verschijningen van één avond, den volgenden morgen een rood ineengefrommeld vodje. Langenhoven, die de Vortrekkers heeft bezongen in „Die Pad van Zuid-Afrika", vergeet de avondbloem niet als zijn Boeren het land van hun vaderen vaarwel zeggen:

*Ons het gedag gesé....
Aan die gousblom, gevalle ster,
Aan die vleklose hemelrein-
heid van die
aandblom de kleur en geur.*

HORSEMAN.

HET KARAKTER VAN OUD-PRAAG.
STADSGEZICHT VOOR DEN NATIONALEN SCHOUWBURG.

De waarde van de weerspiegeling.

Hoe moet de mensch toch altijd op veel opmerkzaam worden gemaakt dat jaren soms niet de ware aandacht werd geschonken en dan ineens als een ontdekking, als iets nieuws daar voor je staat. Zoo was het met mij met de weerspiegeling van boomgroepen in een vijver, het aanvoelen van de hoogte- en de diepte-lijn, het verlengd worden van de verticale lijn voor het gezicht en van wat voor waarde dat is in de omgeving. Het was bij den vijver in Sonsbeek, als men van het aquarium komt, nog voor het theehuisje, dat ik heb stil gestaan en hierover heb gedacht. Het was een bijzondere voorjaarsdag, een dag gewijd aan al den toover van het blijde licht door jonge blaadjes heen. Hoe konden de groene beuken toch van zoo'n stralende vreugde zijn, van zoo'n teerheid en lieflijkheid, van zoo'n kostelijken rijkdom als soms in een kerk een venster is. De hoge groene beuken! Maar de roode beuken waren hooger nog, het hoofd achterover zoo moest hun

lengte gemeten en ver van de oogen, tegen de blauwe lucht, daar was het nog schooner dan bij de groene beukenkronen, daar waren al de nieuwe vaantjes, de duizenden, de miljoenen blaadjes van schitterend satijn, het was om er niet weg te gaan en te blijven waken, opdat er niet zou komen het ruw geweld van wilde wind en droogte en hagel nog, die al de teerheid en de doorschijnendheid en het onbesmette weg zou nemen. ☞ Toch heb ik dien dag niet aan den zomer gedacht, den zomer, waarin de gestaalden staan en de geharde boomen, waarin het volgroeid zijn zal zijn gekomen. ☞ Maar ik heb alleen in het oogenblik geleefd en in bewondering, want was het dat niet waard, bewondering? ☞ De Amerikaansche eiken, de stoere stammen en de sterke takken, die hadden de voorzichtige bladhandjes nog niet uiteengevouwen, zij zochten alle bescherming nog door zich binnenwaarts wat tegen de takken aangericht te houden en dit nog-niet-heelemaal-durven was van een bijzondere bekoring. ☞ Zoo was ik dan op dien voorjaarsdag bij al dat schoons, en of dat nog niet voldoende heerlijk was, vond ik den zegen van het water en van de verticale lijn. ☞ Dat blanke, rimpellooze watervlak, dat levende en stille water, dat verrukkelijke vochtige, dat zich mededeelde aan het gras en het goud van de paardebloemen aan den eenen kant en aan den anderen kant de boomen weerkaatste die aan den voet groeien van den heuvel waarop het huis van Sonsbeek staat. ☞ Die boomen, zij vormen de afsluiting voor het oog, zij zijn niet onverbiddelijk, hard, zij beklemmen niet, zij rijzen maar uit dat water omhoog en hunne weerspiegeling geeft het water zijn diepte. De teruggekaatste verticale lijn geeft immers eerst de aandoening van diepte. ☞ Hoe verruimend was dat hooge van de boomen in de lucht en in het water en dat diepe en het breede en het wijde van den vijver. ☞ Weerspiegeling in water is van groote betekenis in de tuinkunst; heel klein en armoe-dig kan het worden verknoeid en misbruikt, maar het kan ook door ons schep-pen uitgroeien in tuin en parkaanleg, in stadsomgeving, tot een wonder van heerlijkheid.

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL TERWORM. DE SLOTPOORT.

TINE COOL.

HET KASTEEL TERWORM.

GEHEEL omgeven door statig oud geboomte, ligt Terworm tusschen de gemeenten Voerendael en Heerlen. Van Heerlen uit volgt men om het te bereiken den Valkenburgerweg, vanwaar de weg rechts langs de hoeve Douvenraede er heen voert. Uit het station Voerendael komend, slaat men dadelijk links af en leidt een fietspad er naar toe. ☞ Van het oude kasteel Terworm is niets meer over buiten eenige gedeelten der bijgebouwen; het tegenwoordig heerenhuis is in 1891 gebouwd, mogelijk, men zou het althans van den toren veronderstellen, op oude fondamenteën. ☞ Langs twee reusachtige kastanje-boomen komt men over eene vaste brug aan de slotpoort, die blijkens het ankerschrift aan de binnenzijde, in 1670 is gebouwd en een der overblijfsels is van de oude gebouwen. Zij springt eenigszins voor de links en rechts ervan gelegen bijgebouwen uit, terwijl die uitspringende hoeken van schietgaten zijn voorzien. Blijkens de nog aanwezige gleuven in den voormuur heeft er vroeger eene ophaalbrug voor gelegen. De linkervleugel van het aansluitend gedeelte is geheel gerestaureerd. In den gevel op de Zuidzijde zijn de hardsteenen wapens van Henrick von Beulardt zu Beulardtstein en zijner echtgenoot Maria van Eynatten ingemetseld; misschien zijn deze afkomstig van een der hoeven Ten Driesch of Eyckholt (Eyckent). Eerstgenoemde hof werd n.l. door Henrick von Beulardt voor de helft in 1607 aangekocht, terwijl de Eynatten's eigenaars waren van den hof Eyckholt, die door het huwelijk van Maria van Eynatten met

voornoemden Henrick aan Beulardt schijnt gekomen te zijn. ☞ Rechts van de poort sluit zich een ander gebouw aan waarvan thans een gedeelte tot woning van een mijnbeambte dient. Men ziet hier in ankers het jaartal 1716, dat 1671 moet beteekenen en door het omzetten der cijfers bij de restauratie aldus is verminkt. ☞ Aan den linkerkant van het binnenplein ligt het kasteel, dat zooals wij reeds zeiden niet oud is. Sedert jaren is het bovendien onbewoond en biedt het dan ook buiten den fraaien hoektoren en eenige wapens die o.m. in de kapel bewaard worden, weinig interessants. Aan de achterzijde leidt een uitgang, waar boven het wapen de Loe in den muur is gemetseld, over eene vrij lange brug, die in 1843 werd gebouwd, naar het park. Vlak voor ons staan nog twee groote hardsteenen pilaren met Louis XV ornamenten, die vroeger den ingang vormden van den door water omgeven moestuin, doch thans daar staan als verdwaald op het groote grasveld. In den Zuid-Westelijken muur van het kasteel zijn de wapens aangebracht van baron Otto de Loe, den bouwer van het kasteel en diens tweede echtgenoot Jehanna gravin Wolf-Metternich. ☞ Het schilderachtige park, thans publieke wandelplaats, is in 1862 naar de plannen van den Brusselschen tuinarchitect L. Fuchs aangelegd. Hoewel er geen bloemperken meer aanwezig zijn, is het toch vol afwisseling met zijn eiken boschages en groepen van dennen, accacia's en forsche bruine beuken, die zich links en rechts verheffen op het heuvelachtig terrein. ☞ Het huis Terworm, welks eigenaren in den loop der tijden in het bezit der zeven hoeven, Gitsbach, Overste Worm, Geleenhof, Douvenraede, ten Driesch, Prickenis en Eykent en

der Eyckenter molen kwamen, was gelijk zijn onderhoorigheden een leen van de keurkeulse man-(leen)kamer te Heerlen. ☞ Als oudst bekende bezitter van de hoeve Terworm vinden wij in 1476 Johan Judenkopf van Strijthagen. ☞ Dan zwijgen de bronnen over Terworm tot 1553, wanneer Antonius van der Hallen, priester en kanonik te Nijdeggen, zijn aandeel in het leen Terworm over-

draagt aan zijn broeder Johan. Deze laatste ruilde vermoedelijk dit deel in 1588 tegen een aantal stukken land te Etenaken met Wilhelm von Wylré kanonik van O. L. Vrouwe Kerk te Aken. Tevoren moet echter diens vader Simon van Wylré, reeds eigenaar van Terworm geweest zijn, want in 1572 vinden wij eene verpachting van dien hof door zijne weduwe aan Geret Wetzels. ☞ De van Wylré's waren in elk geval na 1588 in bezit van het geheele leen. ☞ De meeste leden van dit geslacht bekleedden openbare functie's in de stad Aken; zoo waren Johan Diederich in 1612 en Johan Willem van Wylré in 1650 schepen en schepemeester, terwijl Frederik Wilhelm baron van Wylré in 1694 kanunnik en in 1725 deken van het O. L. Vrouwe Munster aldaar was. Deze kocht ook tweederde gedeelten van het goed ten Driesch en liet ingevolge testamentaire beschikking al zijn goederen na aan de familie van der Heijden gen. Belderbusch. Na zijn dood, 22 November 1738, vinden wij dan als heer van Terworm Vincent Philip Antoon van der Heijden gen. Belderbusch. Achtereenvolgens ging het over aan diens zoon Maximiliaan Willem baron van der Heijden gen. Belderbusch-Wijlré, kamerheer van den Keurvorst van den Paltz, die gehuwd was met Johanna Ambrosina Fransisca gravin de Satzenhoven en zijn kleinzoon Karel Leopold graaf van der Heijden de Belderbusch. Deze laatste heeft verschillende hooge openbare ambten bekleed niet alleen onder het oude regiem maar ook gedurende den Franschen tijd. Hij was o.m. in 1772 geheim kamerheer van Maximiliaan Frederik van Beieren, aartsbisschop van Keulen en later vice-president van diens hofraad en in 1781 plenipotentiaris bij den koning van Frankrijk van voornoemden aartsbisschop. ☞ Na de

Fransche omwenteling was hij achtereenvolgens lid van den Conseil général du Département de la Meuse Inférieure, prefect van het departement de l'Oise en in 1810 senator te Parijs. Zooals men ziet iemand die met zijn tijd meeging en dan ook werkelijk veel heeft gedaan voor zijne medeburgers. Overigens schijnt hij eene eigenaardige persoonlijkheid geweest te zijn: in 1800 liet hij n.l. voor zijn gestorven hondje een grafmonumentje vervaardigen, waarvan wij nog overblijfsels op Terworm zagen. Op eene plaat van wit marmer was het volgend speciaal daarvoor door Dr. J. Chénier vervaardigde versje gebeiteld:

De l'amitié parfait modèle
Quand j'aime une fois, j'aime bien,
Jusqu' à la mort je fus fidèle,
C'est assez dire que je fus chien.

☞ Zijne goederen vermaakte hij aan Karel Freiherr von Böselager, wiens dochter Maria Antonia Theodora Fransisca Terworm ten huwelijk medebracht aan Otto Napoleon baron de Loe-Imstenraedt. Het bleef in deze familie tot 1917, toen baron Fr. de Loe het kasteel met alle goederen verkocht aan de Mij. tot Exploitatie van Limburgsche steenkolenmijnen, de tegenwoordige eigenares. J. VAN DE VENNE.

DRIE BALLADEN

7) *Uit het Engelsch van Lafcadio Hearn.*

BEIDEN trachten binnen te treden, maar de poortwachters wilden hun dit beletten, zeggende, dat zij veel te overmoedig waren als zij trachtten de woning binnen te dringen van Teruté-Huné, de eenige dochter van den beroemden Yokoyama-Choja — het heilige kind verwekt door de genade van den Zonnegod. ☞ „Gij doet slechts uw plicht door zoo te spreken,” antwoordde de knecht. „Maar weet, dat wij stadsambtenaren zijn, op zoek naar een vluchteling. ☞ En juist omdat geen mannelijk wezen dit gebouw mag betreden, moet hier een onderzoek worden ingesteld”. ☞ Toen lieten de overblufte wachters ze passeeren en zagen hoe de gewaande ambtenaren den hof betraden en hoe vele hofdames naar buiten traden om ze als gasten te verwelkomen. ☞ En Prinses Teruté, hoogelijk verheugd dat de schrijver van den minnebrief was gekomen, verscheen voor haar minnaar, gekleed in haar feestgewaad, met een sluier om haar schouders. ☞ Kané-uji was ook gelukkig, dat hij zoo verwelkomd werd door deze schoone maagd. En de huwelijks-plechtigheid werd onmiddellijk voltrokken, tot beider groote vreugde en werd gevolgd door een groot wijn-feest! ☞ Zoo groot was de pret en zoo vroolijk waren zij allen, dat het gevolg van den prins en de dames van de prinses samen dansten en samen muziek maakten. ☞ En Ogwu-Hangwan zelf haalde zijn fluit voor den dag, gemaakt van den wortel van een bamboe, en begon daarop lieflijk te spelen. ☞ Maar de vader van Teruté, die al dit vroolijke rumoer in het huis van zijn dochter hoorde, vroeg zich in groote verbazing af wat hiervan de reden zou kunnen zijn. ☞ En toen men hem vertelde, hoe de Hangwan de bruijom van zijn dochter was geworden zonder zijn toestemming, was de Choja buitengewoon woedend en broedde hij in het geheim wraakplannen uit.

V. DE VERGIFTIGING.

☞ Den volgenden dag stuurde Yokoyama Prins Kané-uji een boodschap, waarin hij hem uitnodigde naar zijn huis te komen, opdat daar de ceremonie van het wijn-drinken kon geschieden, waarbij zij elkaar konden toedrinken als schoonvader en schoonzoon. ☞ Toen trachtte Prinses Teruté den Hangwan te overreden om er niet heen te gaan, omdat zij dien

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL TERWORM. HET VOORGEBOUW.

nacht een boezen droom had gehad. ☞ Maar de Hangwan lachte om haar angst en, vergezeld door de jongelui van zijn gevolg, ging hij onvervaard naar het huis van den Choja. ☞ Toen liet Yokoyama Choja, verheugd, vele gerechten toebereiden, die alle delicatessen bevatten welke de bergen en de zee opleverden 1) en hij ontving den Hangwan schitterend. ☞ Ten slotte, toen het wijndrinken begon te eindigen, uitte Yokoyama den wensch, dat de Heer Kané-uji ook iets zou bijdragen tot het vermaak 2). „En waarin zal dat bestaan?” vroeg de Hangwan. ☞ „Waarlijk,” antwoordde de Choja, „ik wou gaarne, dat gij uw groote bekwaamheid in het paardrijden zoudt willen toonen.” ☞ „Dan zal ik rijden,” zei de Prins. ☞ En men voerde het paard Onikagé 3) naar buiten. ☞ Dat paard was zoo woest, dat het geen werkelijk paard scheen te zijn, maar eer een demon of draak, zoodat slechts weinigen hem zelfs durfden naderen. ☞ Maar Prins Hangwan Kané-uji maakte dadelijk den ketting los waarmee het paard stond vastgebonden, en bereed het met het grootste gemak. ☞ Niettegenstaande zijn woestheid, werd Onikagé genoodzaakt alles te doen wat zijn berijder verlangde. Allen die er bij waren, Yokoyama en de anderen, waren stom van verbazing. ☞ Maar weldra nam de Choja een zes-deelig scherm op, opende dit en verzocht den prins zijn paard op den bovengrand van dit scherm te laten loopen. En prins Oguri deed zulks. ☞ Toen werd een schaakbord neergelegd en hij reed daarop, waarbij het paard precies zijn pooten op ieder ruitje van het schaakbord deed plaatsen. ☞ En ten slotte liet hij het paard op het latwerk van een andon 4) balanceeren. ☞ Toen wist Yokoyama niet meer wat te doen en een buiging voor den prins makend, vermocht hij slechts te zeggen: „Waarlijk, ik ben u verplicht voor wat gij ons getoond hebt; ik ben er verrukt over.” ☞ En nadat hij Onikagé had vastgebonden aan een kersenboom, kwam Prins Oguri het vertrek weer binnen. ☞ Maar Saburo, de derde zoon des huizes, die zijn vader had weten te overreden, den Hangwan te dooden door middel van vergiftigen wijn, drong er bij den Prins op aan, dat hij *saké* zou drinken; hierin was gemengd het vergif van een blauwen duizendpoot en van een blauwen hagedis en

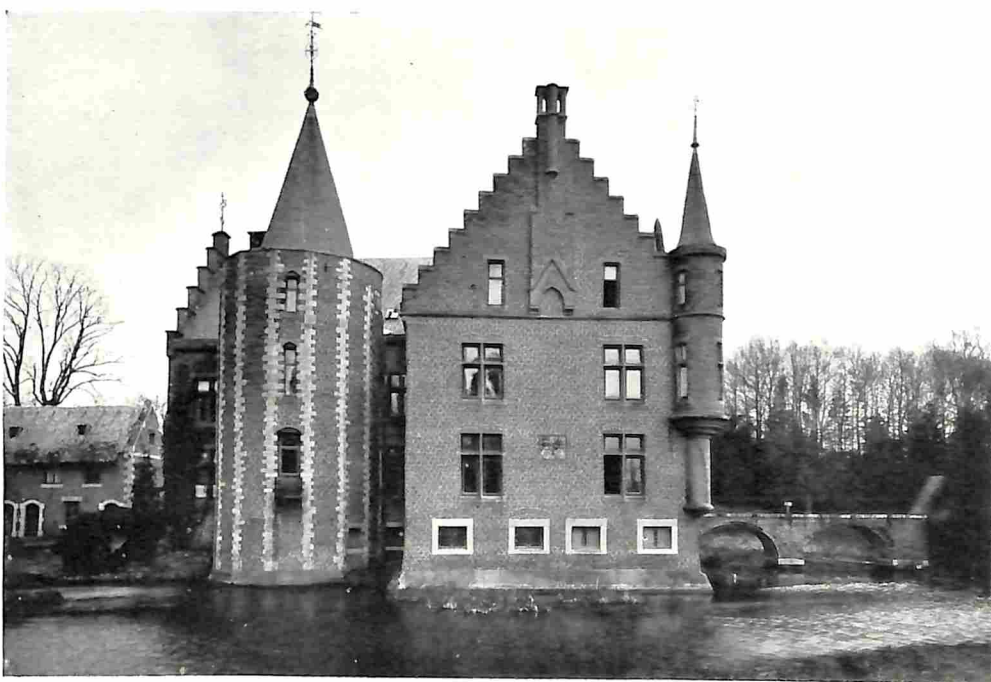

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL TERWORM, GEZIEN VAN HET ZUIDWESTEN.

bedorven water, dat lang gelegen had in een hol stuk bamboe. En de Hangwan en zijn gevolg, die niet vermoedden dat de wijn vergiftigd was, dronken alles op. Droevig genoeg, drong het vergif in hun ingewanden en organen; en al hun beenderen sprongen uiteen door de kracht van het vergif. Het leven verliet hun snel als de dauw op het gras in den ochtendstond. En Saburo en zijn vader begroeven hun lijken in het moeras Uwanogahara.

VI. SPEELBAL DER GOLVEN.

De wreede Yokoyama vond, dat hij zijn dochter niet mocht laten leven, nadat hij op deze wijze haar echtgenoot vermoord had. Daarom voelde hij zich verplicht zijn trouwe dienaren Onio en Oniji 5), die broeders waren, te bevelen haar een heel eind weg te brengen op de zee van Sagami en haar daar te verdrinken. En de twee broeders die wisten, dat hun meester te hardvochtig was om hem door overreding van zijn plan af te brengen, moesten wel gehoorzamen. Dus begaven zij zich naar de ongelukkige prinses en deelden haar mede met welk doel zij gekomen waren. Teruté-Himé was zoo verbaasd door het wreede optreden van haar vader, dat zij aanvankelijk dacht, dat dit alles een droom was en vurig hoopte, dat zij spoedig daaruit zou ontwaken. Na een wijle sprak zij: „Nooit in mijn leven heb ik willens en wetens een misdaad begaan.... Maar wat ook gebeure met mijn eigen lichaam, ik ben meer dan ik zeggen kan verlangend te weten wat er met mijn echtgenoot gebeurd is, sinds hij mijns vaders huis betrad.” „Onze meester,” antwoordde de beide broeders, „werd zoo toornig toen hij vernam, dat gij beiden gehuwd waart zonder zijn wettelijke toestemming, dat hij den jongen vorst vergiftigde, volgens een plan bedacht door uw broeder Saburo.” Toen smeekte Teruté, meer en meer verbaasd, met reden een vloek af over haar vader voor zijn wreedheid. Maar haar werd zelfs geen tijd gelaten om te klagen over haar treurig lot; want Onio en zijn broeder ont deden haar snel van haar kleeren en wikkelden haar naakt lichaam in een rol van biezen matten. Toen dit treurig pakje 's nachts het huis werd uitgedragen, zegden de prinses en haar dienaressen elkaar voor het laatst vaarwel, waarbij zij snikten en weenden van verdriet. Toen roeiden de broeders Onio en Oniji een heel eind de zee in met hun treurigen last. Maar toen zij alleen waren, zei Oniji tot Onio dat zij beter deden te trachten hun jonge meesteres het leven te redden. De oudste broeder stemde hier gereedelijk in toe; en beiden begonnen na te denken over een manier waarop zij haar redden konden. Juist op dat oogenblik, dreef een ledig bootje naar hen toe, meegevoerd door de zee-strooming. Dadelijk legden zij de prinses daarin; met de woorden: „dat is inderdaad een gelukkig toeval” namen de broeders afscheid van hun meesteres en roeiden terug naar hun meester.

VII. MEJONKVROUW YORIHIME.

Het bootje, waarin de arme Teruté lag, slingerde zeven dagen en zeven nachten lang op de golven rond en gedurende dien tijd was er veel regen en wind. Ten slotte werd zij opgemerkt door eenige visschers, die bij Nawoyé aan 't vissen waren. Maar zij dachten, dat deze mooie vrouw ongetwijfeld de geest was, die den langdurigen storm veroorzaakt had en zij zouden wellicht Teruté met hun riemen doodgeslagen hebben, als een der mannen van Nawoyé haar niet onder

zijn hoede had genomen. En deze man, Murakimi Dayu genaamd, besloot de prinses als zijn dochter aan te nemen, daar hij zelf geen kind had om zijn erfgenaam te worden. Dus nam hij haar mee naar huis en noemde haar Yorihimé en behandelde haar zoo goed, dat zijn vrouw jaloersch werd op zijn aangenomen dochter en daarom vaak slecht voor haar was als haar man niet thuis was. Maar zij werd nog kwader, toen zij bemerkte, dat Yorihimé niet uit vrijen wil weg wou gaan en dus begon de boosaardige vrouw te peinzen op middelen om haar voor goed kwijt te raken. Juist in dien tijd legde een schip met slavenhalers in de haven aan. Overtollig te zeggen, dat Yorihimé in 't geheim verkocht werd aan den handelaar in menschenvleesch.

VIII. HOE ZIJ ONDERGESCHIKTE WERD.

Na dit ongeluk, ging de ongelukkige prinses vijf-en-zeventig maal van den eenen Meester naar den anderen over. Haar laatste koper was een zekere Yorodzuya Chobei, wél bekend als de houder van een groote *joro* 6) in de provincie Mino. Toen Teruté-Himé voor haar nieuwen meester gebracht werd, sprak zij nederig tot hem en verzocht hem het haar niet euvel te duiden, dat zij niet alle goede vormen en manieren geheel kende. En Chobei vroeg haar toen hem alles te vertellen van zichzelf, haar geboorteplaats en haar familie.

Maar Teruté-Himé meende, dat het niet verstandig zou zijn zelfs den naam van haar geboorteplaats te noemen, opdat zij niet wellicht genoodzaakt zou zijn van het vergiftigen van haar echtgenoot door haar eigen vader te spreken. Dus besloot zij te antwoorden, dat zij geboren was in Hitachi; zij had er een treurig genoeg in, te zeggen, dat zij uit dezelfde landstreek kwam waarin Prins Hangwan, haar minnaar, had gewoond. „Ik ben geboren,” sprak zij, „in de provincie Hitachi; maar ik ben van te lage afkomst om een geslachtsnaam te hebben. Mag ik u dus verzoeken mij een passende naam te geven?” Toen werd Teruté-Himé Kohagi van Hitachi genoemd en werd haar bevolen haar meester getrouw te dienen in zijn zaak. Maar dit bevel weigerde zij op te volgen; ze zei, dat zij met genoeg ieder werk zou doen, dat haar

opgedragen was, hoe min en moeilijk ook, maar nimmer zou zij het vak van *joro* uitoefenen. „Dan,” riep Chobei toornig uit, „zal je dagelijks werk hierin bestaan: Om alle paarden te voederen, honderd in aantal, die in de stallen staan en om alle menschen in het huis te bedienen, als deze aan den maaltijd zitten. Om de zes-en-dertig *joro* die in dit huis wonen, te kappen en wel ieder op de wijze, die haar het beste kleedt; en ook om zeven dozen met gevlochten hennep te vullen. Evenzoo om dagelijks vuur aan te maken in zeven ovens en water te halen uit een bron in de bergen, een halven mijl hier vandaan”. Teruté wist, dat noch zij, noch eenig ander levend schepsel met mogelijkheid al het werk kon doen, dat haar wreede meester op haar schouders had gelegd; en zij weende om haar ongeluk. (Wordt vervolgd).

1) Of: „met alle vreemde geuren van berg en zee”

2) Het woord is eigenlijk *sakana*, visch. Het was steeds gebruikelijk visch op te dienen met *saké*; en zoo werd het woord „visch” geleidelijk gebruikt voor: amusement, door de gasten tijdens een drinkgelag verschaft als zingen, dansen enz.

3) Letterlijk „Duiwel-hertenhaar”. Dit laatste doelt op de kleur. Men zou het kastanjebruin kunnen noemen, *Kagé*, „hertenkleur”, beteekent ook „kastanje”. Een bruin paard heet „*kagé-no-uma*”.

4) Een groote draagbare lantaren van hout met papieren zijvlakken. Er zijn andon van allerlei vorm, waaronder zeer fraaie.

5) Onio — Koning der duivels; Oniji — de grootste duivel na dezen.

6) Huis van ontucht.

SLOWAKIJSCH KLEEDERDRACHT.